* * *

Nə gözəldir o camalın, a gülüm!
Canıma dərdü məlalın, a gülüm!

Basaram köksümə dərman yerinə,
Nə qədər olsa kəlalın[1], a gülüm!

Oldu pabənd[2] görüncə könlüm,
Zülf arasında o xalın, a gülüm!

Qönçədir gülşəni-hüsnündə sənin
Açılıb arizi-alın[3], a gülüm!

Fal açırdın olasan yar mənə,
Necə cəldi, de o falın, a gülüm?

Xari-hicrindən[4] edər ahü fəğan
Bu sənin bülbüli-lalın, a gülüm!

Qazıram sinəmi dırnağım ilə,
Yad edən dəmdə vüsalın, a gülüm!

Qılma gəl Şaiqə hicranı rəva,
Olmasın hiç zəvalın, a gülüm!

[1] Dərdin, qüssən
[2] Əsir
[3] Al yanağın
[4] Ayrılıq tikanından

* * *

Yandırdı məni yar bu hicran arasında.
Kül etdi məni buteyi-əfğan[1] arasında.

Divanə dedi hər görən eşqində cigərxun,
Bədnam elədi firqeyi-nadan arasında.

Saldı məni qəmdən qəmə, bir etmədi dərman,
Qoydu məni bu dərd ilə dərman arasında.

Bir tazə günəş doğdu iki dağ ətəyindən,
Zənn etdi görən sinəni püstan arasında.

Qeys oldu əgərçi qəmi-Leyli ilə Məcnun,
O qalmamış əsla belə niyran[2] arasında.

Seyd etməyə[3] bu Şaiqi-dilxəstəni ol yar,
Düzmüş üzə xal zülfi-pərişan arasında.

[1] Ah-nalənin
[2] Cəhənnəm; od
[3] Ovlamağa

* * *

Gördüm o ruyi-ənvərini[1] mən əbəs-əbəs,
Çapdım könül səməndərini mən əbəs-əbəs.

Saldım o şəmi-ruyinə pərvanə könlümü,
Gördükdə arizi-tərini[2] mən əbəs-əbəs.

Məcnun kimi məqam elədim kuhü dəştdə[3],
Bildikdə eşq məzhərini[4] mən əbəs-əbəs.

Atdım qəbanı, səbheyi-səddanəni[5] tamam,
Tutdum o xali-əsmərini mən əbəs-əbəs.

Təlx oldu zəhr tək mənə aləmdə şəhdü şir,
Daddım o ləl ləblərini mən əbəs-əbəs.

Qıldım bu qəmli könlümü tel-tel, nişan-nişan,
Gördüm o qara tellərini mən əbəs-əbəs.

Saldım ayağa göz yaşı tək seyri-gülşəni,
Dərdikdə qəmzə güllərini mən əbəs-əbəs.

Can verdim ol vüsalına min şövq ilə, fəqət,
Bir dərmədim səfa bərini mən əbəs-əbəs.

Oldum vüsali-ruyinə Şaiq, bu başıma
Qoydum cünunluq əfsərini[6] mən əbəs-əbəs.

---

[1] İşıqlı üzünü
[2] Tər sifətini
[3] Dağ və səhrada
[4] Üzə çıxma
[5] Təsbehi
[6] Dəlilik tacını

* * *

Saqi, ayağa dur, gətir badə ki, yaz vaxtıdır,
Mürği-könül, nəvayə gəl, suzü[1] güdaz[2] vaxtıdır.

Gülşəni-ol nigara get, ləlü ləbü üzarə[3] bax,
Nərgisi-çeşminin, könül, gör necə saz vaxtıdır.

Zülfi-xəmində[4] əyləşib şərh elə hali-zarimi,
Rəhm edə bəlkə dilbərim bəndənəvaz[5] vaxtıdır.

Ağla, könül, fəraqidə, fürsəti fövtə vermə sən,
Çünki bu gənc ömrümün durü[6] diraz[7] vaxtıdır.

Məndə bu əşki-zari gör, yardə əbri-rəhməti[8],
Cuşü xüruşə gəl, könül, razü niyaz[9] vaxtıdır.

Qaşına qiblədir deyə, səf çəkib ol müjən yenə,
Söylə o qanlı gözlərə bu nə namaz vaxtıdır.

Nitqü bəyan açıb yenə tutiyi-təbi ənvərim,
Ərseyi-şeridə çapır atını az vaxtıdır.

Hicri-qəmilə, ey gözəl, Şaiqi xəstə qılmısan,
Gəl, o gözün fədası mən, indi nə naz vaxtıdır.

---

[1] Yanma
[2] Ərimə, məhv olma
[3] Yanaq, üz
[4] Qıvrım telində
[5] Quluna, əsirinə yaxşı baxan
[6] Uzaq
[7] Uzun
[8] Yağış buludu
[9] Razılıq

* * *

Düzüb tərsa, o xalın həlqeyi-zülfi-çəlipayə[1],
Gətirdin aşiqi-dilxəstəni fəryadü qovğayə.

Vurub rüxsarə naz ilə sən, ey tərsa qızı, zivər,
Ucaltdın aşiqin əfğanını ərşi-müəllayə[2].

Uzaqdan qaş çatıb kin ilə baxma mən müsəlmanə,
Mənim də vardır artıq sidqilə mehrim Məsihayə.

Mənimlə qaşların bir dost kimi davransa, nəzr etdim,
Asım qəndil kimi bu canımı taqi-kəlisayə.

Geyirsən gündə min curə fason ol nazik əndamə,
Xoşa ol pirəhən, camə[3], xoşa ol şalü dibayə[4].

Nə göyçəkdir o əndamın, o qəddü sərvi-bustanın,
Fəda o nazik əndamə, nisar[5] ol qəddü bəlayə.

Tamam ömründə İsayə de, etmiş zində[6] bir mürdə[7],
Bu tərsa həm dirildir, öldürür, gəlsin təmaşayə.

Yığıbsan aşiqin can riştəsin yeksər sən, ey tərsa,
Edibsən zülfi-müşkinin ara pabənd qövsayə[8].

Gözün min can alır, yaqut dodağın can verir hər an,
Fəda bu canım ol şəkkər ləbə, ol çeşmi-şəhlayə.

Alıbsan Şaiqin səbrü qərarın Şeyx Sənan tək,
Apardın zülm ilə, tərsa, bu dini, canı yəğmayə.

Qarakilis, 1904

---

[1] Saç burumu
[2] Göyün yüksək qatına
[3] Köynək, geyim
[4] Qumaş; ipək
[5] Qurban olma
[6] Diri, canlı
[7] Ölü
[8] Qövsvari saçbağı

* * *

Cana, üzündəki o iki mahitabə bax!
Qəlbimdəki bu dərdə, qəmə, iztirabə bax!

Zülfün xəmində xalına bax, dil edir kəbab,
Rüxsarım üstünə tökülən xuni-abə bax!

Gül üzlərə tökəndə qara zülfü yel deyir:
Eyvah, günəş üzünü tutan bir səhabə bax!

Cana, o səndə işvəyə bax, nazü qəmzəyə,
Könlümdə dərdü möhnəti gör, səbrü tabə bax!

Qəm dalğası hücuma keçən dəmdə qəlbimə,
Çeşmim kənarına yığışan bir hübabə[1] bax!

Ayinəni alıb ələ fəxr etmə hüsnünə,
Ömrüm xəzanı ahi-dili-bihesabə bax!

Kafir bu zülmü kafirə qılmaz, gözəl, rəva,
Allaha bax, peyğəmbərə, quran, kitabə bax.

Şaiq çəkəndə şamü səhər ahi-dərdnak,
Zülf ilə türrələrdə olan inqilabə bax!

[1] Köpüyə

* * *

Faş etdi göz yaşım bu nihan razi[1] ellərə,
Əfsanə tək cahanda məni saldı dillərə.

Sındırdı qol-qanadımı həsrətlə xari-hicr[2],
Badi-səba, yetir bunu gülşəndə güllərə.

Bir gün keçirdi hər ili vəslin, gəl indi gör,
Hər saəti bu ayrılığın dönmüş illərə.

Çəkdikcə dərdi-möhnəti-hicranın, ey gözəl,
Qan oldu laxta-laxta, könül döndü göllərə.

Saldıqca yada vəslini döndüm kəmanə mən,
Kül etdi hicr canımı, ah, verdi yellərə.

Hicrində bəs ki həsrət ilə çəkdim ah-zar,
Dudi-könül[3] bu eşqimi döndərdi sellərə.

Verdi nişan camalını yarım bu Şaiqə,
Leyli kimi öz aşiqini saldı çöllərə.

[1] Sirri
[2] Ayrılıq tikanı
[3] Yanan qəlbin tüstüsü; ah-nalə

* * *

Ərseyi-hüsnündə[1], ey dil, bircə ol mahruni gör,
Aşiqi-dilxəstəni pabənd edən giysuni gör.

Söylədim, bunca dolaşma vəhşi tək, ey xəstə dil,
Dedi, get ol gözləri məst eyləyən ahuni gör.

Həlqeyi-zülfi o yarın damdır[2] aşiqlərə,
Bənd edən yüz aşiqi ol damidə bir muni1[3] gör.

Daneyi-xalın əzəl xoş göstərir mürği-dilə,
Sonra gəl bax cövrinə, bir hiyleyi-hinduni gör.

Zülfü rüxsara dağıtmış dilbərim, sanki deyir:
Mişki qiymətdən salan bu zülfi-ənbərbuni gör.

Gülşənə bu gül üzüm salmış necə xoş vəlvələ,
Şöhrəti-hüsnün tutub hər şəhri, hər çarsuni[4] gör.

Qaş-gözə hərdəm verəndə bir təkan yüz seyd edir,
Bircə bu nazik bədəndə qüvvəti-bazuni1[5] gör.

Guşeyi-mehrabidə[6] Şaiq rəvadır ağlasa,
Naseha[7], Allah rizasinə xəmi-əbruni[8] gör.

---

[4] Gözəlliyinin meydanında
[2] Tələdir
[3] Tükü
[4] Dörd tərəfi
[5] Qolun qüvvətini
[6] Mehrab guşəsində. Qaş mənasında işlənir.
[7] Ey nəsihətçi
[8] Qaşın əyrisini

* * *

Qurbanın olum, aşiqinə eylə inayət,
Göstər bu diləfsürdənə[1] bir azca himayət.

O zülfü rüxundan elə bir ləhzə kənarə,
Bu ölkəni qıl Kəbeyi-rüxsarə hidayət.

Oynat o qara qaş-gözü naz ilə, nigarım,
Göstər bu cahan əhlinə möcüzlə kəramət.

Aç nitqi-şəkərbarını tuti kimi, ey yar,
Saç ləlü ləbinlə dürü gövhər və həlavət[2].

Hey qibtə edir ruyinə gülşəndə çiçəklər,
Çünki hanı onlarda belə incə lətafət.

Çaylar, meşələr cümlə mürəkkəb, qələm olsa,
Bu hüsnünü haşa edə bilsin o hekayət.

Can nəqdini Şaiq sənə vermişdi əmanət,
Qurbanın olum, aşiqinə etmə xəyanət.

[1] Ürəyi üzülmüşünə; ümidsiz bəndənə
[2] Şirinlik

* * *

Eyləyən halimi viranə mənim dilbər olub,
Gətirən qəlbimi suzanə o məhmənzər olub.

Daima meyli budur yar ola əğyar ilə,
Deyələr, əqrəb ilə mah yenə rəhbər olub.

Naz ilə gül üzünə tökmədə giysulərini,
Bu alan canımı sünbül kimi şux tellər olub.

Ey könül, düşmə bu sevdayə çəkib rəncü mühən[1],
Sən kimi çoxları bu eşqidə qəmpərvər olub.

Mey nədir, badəvü meyxanə nədir, ey zahid,
Şaiqi sərxoş edən başqa meyü sağər olub.

* * *

Bu nəqşi ki, sən ol güli-rüxsarə çəkirsən,
Bütlan[2] xətini səfheyi-gülzarə çəkirsən.

Ol məst gözün yadına ey sərvi-qiyamət,
Bu xəstə dili xaneyi-xummarə çəkirsən.

Zəncir kimi zülfünu boynuma salıbsan,
Divanə kimi kuçəyə, bazarə çəkirsən.

Bimarə ölüm müjdəsi vermə, hələ can var,
Çeşmim baxa-baxa üzünə qarə çəkirsən.

Yox mehrü vəfanın, a gülüm, səndə nişanı,
Ol dağ ki, bu Şaiqi-qəmxarə çəkirsən.

---

[1] Əziyyət və dərd

[2] Haqsızlıq

* * *

Dur, saqi, ayağa, ver dolu cam,
Bu səy ilə hasil olmadı kam.

Candan məni dərdi-hicr saldı,
Dil vəsldən oldu çünki nakam.

Ol kuyi-nigaridən[1] keçəndə,
Ey bad, yetir o yarə peyğam.

Hicrində de yarə, qalmamış tab,
Fikrin nədir, ey büti-güləndam?

Həsrətlə bu ruzigar keçdi,
Hasil olacaq nə vaxt bəs kam?

Gəl-gəl ki, bu hicri-cangüdazın
Qoymadı könüldə səbrü aram.

Səbr eyləyirəm bu dərdi-hicrə,
Axır nə olar görüm sərəncam?

Bilməm ki, neçin rəva görürsən
Bu Şaiqə zülmü, ey şəkərfam!

[1] Gözəlin küçəsindən

* * *

Kuyi-dildar imiş, ey zahid, o cənnət dediyin,
Qaməti-yar imiş, əlbət, o qiyamət dediyin.

Çox da şərh etmə cəhənnəm odunu, gördüm onu;
Hicri-dildar imiş o odlu əziyyət dediyin.

Kövsəri[1] vəsf edərək bunca ki, ağzın sulanır,
Ləbi-gülnar imiş, ey zahid, o töhmət dediyin.

Hurilər ləzzətini şərh eləyirsən bu qədər,
Nə səzavar[2] imiş o şəhvətə ləzzət dediyin.

Sənin, ey zahirbin[3], kizb sanırdım sözünü,
Hamısı var imiş o zahir hekayət dediyin.

Etmə, zahid, bu qədər əhli-riyazət[4] vəsfin,
Nə riyakar imiş o əhli-riyazət dediyin.

Beyti-hacət[5] deyə çox Kəbəni tərif etmə,
Çar divar imiş o dərgəhi-hacət dediyin.

Bu məqamata[6] deyirsən yetişər əhli-hüda[7],
Şaiqi-zar imiş o əhli-hidayət dediyin.

---

[1] Cənnət suyunu
[2] Layiq, yaraşan
[3] Zahirpərəst
[4] Öz nəfsini öldürənlər
[5] Mətləb evi
[6] Məqamlara, mənsəblərə
[7] Doğru yol ilə gedənlər

* * *

Bunca cəfanı qıldı mənə yar, utanmadı,
Zülmündən əl götürmədi, bir an dayanmadı.

Kuyində pislik ilə keçirdim həyatımı,
Bir busə ilə adımı axırda anmadı.

Yandım bu dərdi-eşqdə, bir çarə tapmadım,
Bilməm neçin bu bəxti-siyəh bir dolanmadı.

Naləmdən oldu kül bu cahan içrə kuhü dəşt[1],
Ey dil, neçin o türreyi-dildar yanmadı.

Naz ilə məst olub gecə-gündüz o mah ru,
Bir ləhzə xabi-qəmzədən axır oyanmadı.

Zahid nə qədər etdisə mənbərdə pəndü vəz[2],
Divari-eşqə zərrəcə rəxnə vurammadı.

Eşqin yolunu bunca ki, Şaiq edirdi teyy[3],
Qeys hər qədər yüyürdü, yoruldu, çatammadı.

[1] Dağ və səhra
[2] Öyüd və nəsihət
[3] Keçmə, yolu başa çatdırma

* * *

Vardır başımda şurişü qovğası dilbərin,
Çıxmaz yadımdan ol qədi-rənası[1] dilbərin.

Bənd-bənd kəsərsə cismimi, uf söyləməz dilim,
Rəncidə olmasın dili-xarası[2] dilbərin.

Zahid, nəsihət etmə mənə sən əbəs yerə,
Çıxmaz başımdan eşq ilə sevdası dilbərin.

Can alsa da nə bak[3], o məxmur[4] gözləri,
Var zində etməyə dəmi-İsası[5] dilbərin.

Sanma ki, tifldir, nə bilir rəsmi-eşqü-naz,
Hər elmü fəndə var yədi-beyzası[6] dilbərin.

Can nəqdini əlində tutub Şaiqi-həzin,
Qurban edər əgər ola iması[7] dilbərin.

---

[1] Gözəl boyu
[2] Bərk ürəyi
[3] Qorxu
[4] Xumar, məst
[5] İsa nəfəsi
[6] Ağ əli; Əfsanəyə görə Musanın möcüzə göstərdiyi ağ əli
[7] İşarəsi

* * *

Qəsəm[1] ol zülfünə ki, əldə bu can olsa idi,
Ya ki bu qanə dönən qəlb nihan olsa idi.

Salar idim ayağın altına, ey sərvi-səhi[2],
Sənə qurban edərəm min belə can olsa idi.

Muma döndərmiş idim dilbərin ol xarə dilin[3],
Naləmi dan yeli dildara rəsan olsa idi.

Yandı dil eşq oduna yoxsa edərdim bərbad
Çeşmidən xuni-dilim bunca rəvan olsa idi.

Guşeyi-çeşmlə ey sərvi-səhi baxmaz idim,
Hurü qılman ilə dolmuş bu cahan olsa idi.

Şaiqa, çoxdan o dildarı gətirmişdin ələ,
Naz oxundan sənə bir ləhzə aman olsa idi.

[1] And
[2] Uca sərv
[3] Bərk daş

* * *

Allah, Allah, bu bütün[1] hansı könül xanəsidir?
Hansı bir bəxtəvərin sevgili cananəsidir?

Olmasın dur[2] ləbimdən o şəkər ləl-ləbi,
Bəxtəvər başına hər kimsə ki, peymanəsidir.

Yandı pərvanə kimi şəmi-rüxündə bu könül,
Söyləyin hansı könül o üzün pərvanəsidir?

Mahi-taban kimi o nur saçan zöhrəcəbin[3],
Hansı şaiq könülün gövhəri-yekdanəsidir?

Hər tərəfdən ki, verirlər ona əfsun, görəsən,
Cəzb edən qəlbini, yarəb, kimin əfsanəsidir?

Söylədim: Şaiqi divanə-dil etdi hüsnün,
Dedi: get, sən kimi bir çoxları divanəsidir!

[1] Gözəlin
[2] Uzaq
[3] Parlaq alnın; Zöhrə ulduzu kimi parlaq

* * *

Bülbüldə yoxdur eşq, o eşq ki, məndə var!
Atəşdə yox o suz[1] ki, bu qəlbü təndə var!

Mən tək gözəl yolunda edən canını fəda,
Nə Qeysdə, Kərəmdə, nə də Əhriməndə var!

Səndən yetişsə hər nə bəla canə nuşdur,
Çünki gözüm sən kimi simin-bədəndə var!

Şair o gül dodağını yaquta bənzədir,
Haşa, bu rəngü buy, nə ləl Yəməndə var!

Ətri-rüxünü bəzi də reyhana bənzədir,
Reyhan nədir, bu ətr nə müşki-Xütəndə var!

Qəddin yanında sərvi-səhilər də alçalır,
Bir sərv qamətin kimi, haşa, çəməndə var!

Şaiq, bu aləm içrə sənə göz dikib, gülüm,
Meyli nə əqrəbadə, nə şövqi-vətəndə var!

[1] Yanma; od

* * *

Könlüm etmiş o ləbü ləlinə, ey yar, həvəs,
Gözəlim, çünki qonar şəhdü şəkər üstə məkəs[1].

Eşq dəryasına cumdu bu könül qafiləsi,
Ah, qulağıma gəlir naleyi-fəryadi-cərəs[2].

Yandı eşqində üzərlik kimi biçarə könül,
Olmadı yar hələ bunca cəfa aşiqə bəs.

Razıyam hər qəminə, harda sənin insafın?
Etdi hicrin məni, ah, bir quru əfsürdə qəfəs[3].

Bənd olub nakəsə əl çəkmə bu Şaiqdən, aman!
Nə rəvadır tuta gövhər yerini xar ilə xəs[4].

[1] Milçək
[2] Zınqırov
[3] Ruhsuz bədən
[4] Çör-çöp, çırpı

* * *

Ciqqeyi-hüsnümü[1] başımda bu gün yan edəcəm!
Minəcəm naz atına, ərsədə cövlan edəcəm!

Gələcəm daim o tavus kimi cilvəyə mən,
Turacı, kəkliyi rəftarıma heyran edəcəm!

Tiri-müjganları bir-bir qoyacam peykanə,
Əl atıb xəncəri-bu hüsnümü üryan edəcəm!

Verəcəm hüsnüm ara qaş ilə bu çeşmə təkan
Zülfi-mişkinimi rüxsarə pərişan edəcəm!

Beydəqi-hüsnü ucaldıb fələkül-əflakə,
Qoyacam hər yerə pa, xak ilə yeksan edəcəm!

Qatacam bir-birinə büsbütün aşiqlərimi,
Xuni-gülgün ilə bu aləmi ümman edəcəm!

Yolun üstündə sala canını səccadə[2] mənə,
Bütün aşiqlərə bu barədə fərman edəcəm!

Qarşıma çıxsa mənim Şaiqi-dilxəstəvü zar,
Çevirib başıma ol xəstəni qurban edəcəm!

[1] Gözəllik saçımı
[2] Canamaz

AHU BAXIŞLI QIZ...

Füsuli-ərbəədə[1] mən fəda olum yayə,
Mənim güzarımı saldı Qara Kəlisayə.
Həqiqi cənnət idi ormanı, dağı, dərəsi,
Edərdi fəxr gözəllikdə ərşi-əlayə.
Çiçəkli bağçası vardı, geniş xiyabanlı
Ki toplanırdı hamı o səfalı məvayə[2].
Qızardı çalğı, qız-oğlan maraqla oynardı,
Durardı seyrə dalanlar bütün tamaşayə.
O cənnət içrə bir ahu baxışlı qız gördüm,
Hörüklü saçlarını bağlamışdı qövsayə.
Baxan o gül üzünə bac verərdi səbrindən,
Düşərdi həsrət ilə başqa bir təmənnayə.
Üzüldü taqətim artıq, tükəndi səbr, qərar,
O canlı sərv-xuramandı, mən quru sayə.
İnandım indi, yox imiş qüsuru Sənanın
Ki satdı din ilə imanı nazlı tərsayə.
Baxıb o hüsni-cəmalə, deyərdim: eşq olsun
O incə fırçalı rəssamə, öylə ustayə.
Görüncə heyrətimi, halımı o nazlı mələk
Gözüylə başladı artıq işarə, imayə[3].
Təbəssüm ilə xiyabanə doğru meyl etdi,
İşıq salırdı üzü göydə parlayan ayə.
Yaxınlaşınca ona dərdimi bəyan etdim,
O qönçə ləblərini açdı nitqi-guyayə[4]:
"Sən ey cəmalıma çılğın kimi baxan məcnun,
Bu eşqim etdimi artıq səni qəmə dayə?
Dayanma, aç bana söylə, haralısan, kimsən?
Səbəb nədir ki, yolun düşdü bu xərabayə?"
Dedim ki: "Türkəm özüm, iştə dinim islamdır.
Yabançı idi könül eşqə, dərdə, sövdayə.

---

[1] Dörd fəsildə
[2] Yerə, məskənə
[3] İşarəyə
[4] Danışmağa

Kəməndi-zülfünü salmış qəza bu gərdənimə,
Çəkə-çəkə gətiribdir məni bu məvayə".
Bəyəndi nitqimi, göftarimi, dedi: "Apres!".
Bu aşiqanə cəvabə, bu nitqi-guyayə,
Ucaldı taleim, ol sərvi-naz qıldı kərəm
Şu xəstə aşiqini çəkdi xəlvəti cayə.
Bununla sərvi-xuramanım istəyirdi demək:
"Yazıq, bu məxzəni-hüsnümdən[1] al ələ mayə".
Dedim: fəda bu günə, saətə, ilə, ayə,
Düçar qıldı məni sən kimi dilarayə.
Kəməndi-zülfdə könlüm, – dedim, – olur pamal,
Fəqət səadət ilə salmış üstümə sayə.
Mətanət ilə dözərdim fəraqə, bilsəydim
O ah-zarın olur intihası bu payə.
Cünuni-eşqinəm, ey könlümün sevinci mənim,
Fəda şu mərhəmətə, hüsni-xülqə[2], simayə.
O gül dodaqlarını qoy mən eyləyim tərif,
Keşiş çəkərmi mənim tək ona gözəl ayə?
Üzün çiçəkdir, açılmış o bağı-hüsnündə,
Təranə bülbülüyəm, mailəm bu bağçayə.
O dadlı ləl-ləbindən cahanda sərxoş olağ
Vurarmı busə ləbi-camə, çeşmi-səhbayə?[3]
Fəda o qəmzəli, ceyran baxışlı gözlərinə,
Fəda o nazlı xuraman, sərvi-balayə[4].
Aman, aman, bana böylə xumar-xumar baxma!
Ki od vurur baxışın xərməni-şəkibayə[5].
Sıra-sıra düzülən o xədəngi-müjganın[6]
Dağıtdı könlümü yeksər, gətirdi qovğayə.
O zülfün olsa əlimdə nə bakim[7] əjdərdən[8]

---

[1] Gözəllik xəzinəmdən
[2] Əxlaq gözəlliyinə
[3] Qədəhin gözünə
[4] Uca boya
[5] Səbr xərmənə
[6] Kirpiyinin oxları
[7] Qorxum
[8] Əjdahadan

Bütün cahan tapınar öylə hüsnə, sövdayə.
İnan, Məsih də vurulmuş o sərv qamətinə,
Nihan baxar üzünə, həmd edər təalayə.
Cahanda aşiq olan sən kimi dilarayə,
Gedərmi cənnətə huri, deyə, təmənnayə!..
Sənin yolunda da, dilbər, gərək mən ad çıxarım,
Düşə adım bu yaxın və uzaq hər ölkayə.
Bu Şaiqin ola dillərdə böylə əfsanə:
Çevirdi üz qəmi-tərsadə[1] dəşt-səhrayə.
Gülə-gülə dedi Şaiq: "Əsirgəməm canımı,
Sənin kimi belə bir xoş nəvalı şeydayə".

1904

[1] Xaçpərəst qızının qəmində

Poemalar

ƏDHƏM

Dağın döşündə qaralmaqda bir aul; o gözəl
Və şən mühiti bəzər yamyaşıl uca məşəl.
Üzük qaşı kimi qucmuş onu sərin bağlar,
Geniş dərə, qara orman, uca sıra dağlar.
Çiçəklər ilə döşənmiş çayır, bayır, gülşən,
Budaqda quşlar ötür hey şirin-şirin, şən-şən.
Uçur buludlar üfüqlərdə toplanır əlvan,
Üzür yaşıllıq içində dərə, təpə, orman.
Uzaqda qarlar içində şəfəq vurar Kazbek,
İlan kimi ətəyindən axar köpüklü Terek.
Yosunlu daşlara hiddətlə çarparaq çağlar,
Səda verər iki yandan qucaqlaşan dağlar.
Qanadların qayaya çırparaq uçar qartal,
Yerə dikər gözünü, ov üçün baxar, dərhal
Keçər hücuma, qanadlı bir ox kimi şığıyar,
Havalanar, azacıq sonra caynağında şikar.
Qovar yamacda bir ahunu ov üçün səyyad,
Mələr balaları ardınca hey edər fəryad.
Dönər sürü, naxır, ilxı yaşıl yamaclardan,
Mələşmədən verər əksi-səda bu dəm hər yan.
Enər yaxın dərəyə qızlar əllərində səhəng,
Dodaqlarında gözəl nəğmə, incə bir ahəng.

Çinar dibində oturmuş qoca, cavan yeksər.
Keçən savaşlara dair nə duyğular bəslər!
Biri tüfəngini tərif edir, biri hünərin,
Biri qılıncını, bir başqası atın, yəhərin,
Vüqar ilə çinara söykənib qoca Ədhəm,
Keçən zamanlara aid nələr deyir bilməm,
Yavaş-yavaş danışır gördüyü zamanlardan,
O qəhrəmanlara dair düzüncə bir dastan,
Ürəkləri qovurar intiqam şərarələri,
Gəzər dodaqları kinli döyüş təranələri: